

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

4. září 2014*

„Řízení o předběžné otázce — Sítě a služby elektronických komunikací — Směrnice 2002/20/ES — Článek 6 — Podmínky, které mohou být spojeny s obecným oprávněním a s právy na užívání rádiových frekvencí a čísel, a zvláštní povinnosti — Článek 13 — Poplatky za práva na užívání a za práva na instalování zařízení — Regionální právní předpisy ukládající podnikům povinnost odvádět poplatky z provozoven“

Ve spojených věcech C-256/13 a C-264/13,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími hof van beroep te Antwerpen (Belgie) ze dne 30. dubna 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 10. května 2013, a ze dne 7. května 2013, došlým Soudnímu dvoru dne 15. května 2013, v řízeních

Provincie Antwerpen

proti

Belgacom NV van publiek recht (C-256/13),

Mobistar NV (C-264/13),

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení M. Ilešič, předseda senátu, C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader a E. Jarašiūnas (zpravodaj), soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 3. dubna 2014,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Provincie Antwerpen G. van Gelderem, advocaat,
- za Belgacom NV van publiek recht H. de Bauwem a B. Den Tandt, advocaten,
- za Mobistar NV T. De Cordierem, H. Waem a E. Taelmanem, advocaten,
- za belgickou vládu A. Vandewallem a M. Jacobs, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: nizozemština.

- za maďarskou vládu Z. Fehérem, i K. Szijjártó a A. Szilágyi, jako zmocněnkyněmi,
- za polskou vládu B. Majczynou, jako zmocněncem,
- za švédskou vládu A. Falk, C. Meyer-Seitz a U. Persson, E. Karlssonem, L. Swedenborgem a C. Hagermanem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi L. Nicolae, F. Wilmanem a T. van Rijnem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věci bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 6 a 13 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/20/ES ze dne 7. března 2002 o oprávnění pro sítě a služby elektronických komunikací (autorizační směrnice) (Úř. věst. L 108, s. 21; Zvl. vyd. 13/29, s. 337).
- 2 Tyto žádosti byly předloženy v rámci dvou sporů mezi Provincie Antwerpen (provincií Antverpy) a společností Belgacom NV van publiek recht (dále jen „Belgacom“) a mezi Provincie Antwerpen a společností Mobistar NV (dále jen „Mobistar“) ve věci rozhodnutí, kterými byla uvedeným podnikům uložena povinnost odvést obecný provinční poplatek z jejich provozoven na území provincie Antverpy.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 1 autorizační směrnice, nadepsaný „Cíl a oblast působnosti“, stanoví:

„1. Cílem této směrnice je prostřednictvím harmonizace a zjednodušení pravidel a podmínek pro udělování oprávnění zavést vnitřní trh v oblasti sítí a služeb elektronických komunikací, aby se usnadnilo jejich zajišťování a poskytování v celém Společenství.

2. Tato směrnice se vztahuje na oprávnění pro zajišťování sítí a poskytování služeb elektronických komunikací.“
- 4 Článek 6 této směrnice, nadepsaný „Podmínky, které mohou být spojeny s obecným oprávněním a s právy na užívání rádiových frekvencí a čísel, a zvláštní povinnosti“, stanoví:

„1. Obecné oprávnění pro zajišťování sítí nebo poskytování služeb elektronických komunikací a práva na užívání rádiových frekvencí a práva na užívání čísel mohou podléhat pouze podmínkám uvedeným v částech A, B a C přílohy. Takové podmínky musí být objektivně odůvodněné ve vztahu k dotyčné síti nebo službě, nediskriminační, přiměřené a průhledné.

2. Zvláštní povinnosti, které lze uložit podnikům zajišťujícím sítě a poskytujícím služby elektronických komunikací [...] nebo těm, které jsou určeny k poskytování univerzální služby [...], se právně oddělí od práv a povinností stanovených obecným oprávněním. V zájmu dosažení průhlednosti pro podniky se kritéria a postupy pro ukládání takových zvláštních povinností jednotlivým podnikům uvádějí v obecném oprávnění.

3. Obecné oprávnění obsahuje pouze podmínky, které jsou zvláštní pro dané odvětví a jsou stanoveny v části A přílohy, a neukládá opakovaně podmínky, které se vztahují na podniky na základě jiných vnitrostátních právních předpisů.
4. Členské státy neukládají opakovaně podmínky obecného oprávnění, pokud udělují právo na užívání rádiových frekvencí nebo čísel.“
- 5 Článek 13 uvedené směrnice, nadepsaný „Poplatky za práva na užívání a za práva na instalování zařízení“, zní:

„Členské státy mohou povolit příslušnému orgánu ukládat poplatky za práva na užívání rádiových frekvencí nebo čísel nebo za práva na instalování zařízení na veřejném nebo soukromém majetku, přes něj nebo pod ním tak, aby odrážely potřebu zajistit optimální využití těchto zdrojů. Členské státy zajistí, aby takové poplatky byly objektivně odůvodněné, průhledné, nediskriminační a přiměřené z hlediska jejich zamýšleného účelu, a vezmou v úvahu cíle uvedené v článku 8 směrnice [Evropského parlamentu a Rady] 2002/21/ES [ze dne 7. března 2002 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací] (rámcová směrnice) [(Úř. věst. L 108, s. 33; Zvl. vyd. 13/29, s. 349)].“

- 6 Část B přílohy autorizační směrnice stanoví:

„Podmínky, které mohou být spojeny s právy na užívání rádiových frekvencí

[...]

6. Poplatky za použití v souladu s článkem 13 této směrnice.

[...].“

Belgické právo

- 7 Článek 97 zákona o restrukturalizaci určitých veřejných hospodářských podniků (wet betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven) ze dne 21. března 1991 (*Belgisch Staatsblad* ze dne 27. března 1991, s. 6155) ve znění účinném v době rozhodné z hlediska sporů v původním řízení (dále jen „zákon ze dne 21. března 1991“) stanovil:

„1. Za podmínek stanovených v této kapitole mohou provozovatelé veřejné telekomunikační sítě využívat veřejný a jiný majetek k instalaci kabelů, nadzemních vedení a příslušných zařízení a k provádění souvisejících prací, pokud je respektován účel vlastnictví a pokud jsou dodržována ustanovení zákonných a podzákonných předpisů o jeho užívání.

[...]

2. Instalované kabely, nadzemní vedení a příslušná zařízení zůstávají majetkem provozovatele dotčené veřejné telekomunikační sítě.“

- 8 Článek 98 tohoto zákona stanoví:

„1. Před instalací kabelů, nadzemního vedení a souvisejících zařízení na veřejném majetku předloží každý provozovatel veřejné telekomunikační sítě ke schválení plán s místy a vlastnostmi instalace orgánu spravujícímu veřejný majetek.

[...]

2. Za toto užívací právo nesmí orgán požadovat po provozovateli dotčené veřejné telekomunikační sítě žádné odvody, poplatky, daň z nemovitostí ani odměny jakéhokoli druhu.

Provozovatelé veřejné telekomunikační sítě kromě toho disponují bezplatným právem cesty ke kabelům, nadzemním vedením a příslušným zařízením na veřejných nebo soukromých stavbách zřízených na veřejných pozemcích.

[...]“

- 9 Provincieraad van de Provincie Antwerpen (provinční rada provincie Antverpy) přijala pro roky 2005 až 2008 čtyři nařízení o poplatcích zavádějící obecný provinční poplatek z provozoven. Ze spisu, jež má Soudní dvůr k dispozici, vyplývá, že zásadní ustanovení nařízení o poplatcích týkajících se let 2005 až 2007 (dále jen „nařízení o poplatcích pro roky 2005 až 2007“) mají totožné znění. Nařízení o poplatcích týkající se roku 2008 (dále jen „nařízení o poplatcích z roku 2008“) se od shora uvedených liší zejména vyšší zavedeného poplatku.
- 10 Nařízení o poplatcích pro roky 2005 až 2007 stanoví v této souvislosti v člancích 1, že obecný provinční poplatek se odvádí mimo jiné z každé provozovny, přičemž provozovna je definována jako „jakákoli individuální nebo společná plocha v jakékoli formě[, dále že s]ousedící plochy se považují za jednu provozovnu, pokud nejsou odděleny veřejnou cestou, zdí apod. [a že d]vě a více ploch, spojené právem cesty, se považují za jednu provozovnu“.
- 11 Podle článků 1 částí B bodů 2 těchto nařízení o poplatcích je k obecnému provinčnímu poplatku povinna mimo jiné „každá právnická osoba belgického nebo cizího práva podléhající korporální dani, včetně právnických osob v likvidaci, která má dne 1. ledna [příslušného roku] na území provincie Antverpy jednu nebo více provozoven využívaných touto právnickou osobou nebo vyhrazených k jejímu užívání“.
- 12 Články 2 části B uvedených nařízení o poplatcích stanoví, že výše tohoto poplatku je v zásadě 99 eur za každou provozovnu o ploše do 1 000 m².
- 13 I poplatek stanovený nařízením o poplatcích z roku 2008, přijatým dne 5. října 2007, se odvádí z každé provozovny na území provincie Antverpy. Článek 1 část B bod 2 tohoto nařízení o poplatcích má stejné znění jako odpovídající ustanovení v nařízeních o poplatcích pro roky 2005 až 2007.
- 14 Podle čl. 8 prvního a druhého pododstavce nařízení o poplatcích z roku 2008 platí:
„Každý poplatník je povinen odvádět poplatek zvlášť za každou provozovnu v provincii Antverpy, kterou užívá nebo jejíž užívání mu je vyhrazeno, ať je označena jakkoli.
Provozovnu podléhající poplatku je každá plocha určená k účelům provozování výdělečné činnosti nebo využívána v rámci takových účelů, je k takovému užívání vyhrazena anebo přispívá k dosahování/naplňování cílů výdělečné činnosti.“
- 15 Článek 11 tohoto nařízení o poplatcích stanoví, že výše poplatku z každé provozovny do 1 000 m² je v zásadě 135 eur.

Spory v původním řízení a předběžná otázka

- 16 Belgacom a Mobistar jsou podniky zajišťující sítě a poskytující služby elektronických komunikací.

- 17 Z předkládacích rozhodnutí plyne, že Belgacom a Mobistar instalovaly na území provincie Antverpy značný počet podpěr, sloupů a antén mobilních radiokomunikačních systémů nezbytných pro poskytování služeb elektronických komunikací.
- 18 Orgány Provincie Antwerpen vydaly v souladu s nařízeními o poplatcích uvedenými v bodě 9 tohoto rozsudku výměry na poplatek z provozoven na území provincie Antverpy dlužný společností Belgacom za roky 2007 a 2008 a stejný poplatek dlužný společností Mobistar za roky 2005 až 2007.
- 19 Belgacom a Mobistar podaly proti těmto výměrům námítky ke guvernérovi Provincie Antwerpen. Tyto námítky byly zamítnuty, a tak uvedené společnosti podaly žalobu k rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (soudu prvního stupně v Antverpách), který dané výměry zrušil. Provincie Antwerpen podala proti prvostupňovým rozsudkům odvolání k předkládajícímu soudu.
- 20 Z předkládacích rozhodnutí dále plyne, že Grondwettelijk Hof (Ústavní soud) se zabýval ústavností čl. 98 odst. 2 zákona ze dne 21. března 1991 a v rozsudku ze dne 15. prosince 2011 rozhodl, že toto ustanovení nezakazuje provinciím zdanit z rozpočtových nebo jiných důvodů hospodářskou činnost telekomunikačních operátorů, která se na území provincie projevuje umístěním podpěr, sloupů nebo antén mobilních radiokomunikačních systémů určených k této činnosti na veřejném nebo soukromém majetku.
- 21 V řízeních probíhajících před předkládajícím soudem vznesly Belgacom a Mobistar otázku, zda jsou dotčené výměry v souladu s autorizační směrnicí. Tyto společnosti dále uvedly, že závěr Grondwettelijk Hof týkající se obecného provinčního poplatku dotčeného ve věcech v původním řízení není v souladu s judikaturou Soudního dvora, konkrétně s rozsudkem Vodafone España a France Telecom España (C-55/11, C-57/11 a C-58/11, EU:C:2012:446), ve kterém podle nich Soudní dvůr rozhodl, že v rámci autorizační směrnice nemohou členské státy uložit jiné poplatky za zajišťování sítí a poskytování služeb elektronických komunikací než ty, které tato směrnice stanoví.
- 22 Hof van beroep te Antwerpen si s ohledem na uvedený rozsudek Soudního dvora klade otázku, zda je výklad čl. 98 odst. 2 zákona ze dne 21. března 1991, který provedl Grondwettelijk Hof, slučitelný s články 6 a 13 autorizační směrnice.
- 23 Za těchto okolností se hof van beroep te Antwerpen rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru ve věci C-256/13 i ve věci C-264/13 následující předběžnou otázku:
- „Je třeba vykládat článek 6 nebo článek 13 [autorizační] směrnice [...] v tom smyslu, že brání tomu, aby bylo orgánu členského státu umožněno z rozpočtových nebo jiných důvodů zdanit hospodářskou činnost telekomunikačních operátorů, která se na jeho území nebo jeho části projevuje umístěním podpěr, sloupů nebo antén [mobilních radiokomunikačních systémů] na veřejném nebo soukromém majetku?“
- 24 Usnesením předsedy Soudního dvora ze dne 6. června 2013 byly věci C-256/13 a C-264/13 spojeny pro účely písemné i ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.

K předběžné otázce

- 25 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být článek 6 nebo článek 13 autorizační směrnice vykládány v tom smyslu, že brání tomu, aby operátoři zajišťující síť a poskytující služby elektronických komunikací byli z důvodu, že podpěry, sloupy nebo antény mobilních radiokomunikačních systémů nezbytné pro jejich činnost jsou umístěny na veřejném nebo soukromém majetku, osobami povinnými odvádět obecný poplatek z provozoven.

- 26 Je třeba poukázat na to, že článek 6 autorizační směrnice se týká podmínek a zvláštních povinností, které mohou být spojeny s obecným oprávněním a s právy na užívání rádiových frekvencí a čísel. Tento článek stanoví, že obecné oprávnění pro zajišťování sítí nebo poskytování služeb elektronických komunikací a práva na užívání rádiových frekvencí a práva na užívání čísel mohou podléhat pouze podmínkám uvedeným v částech A, B a C přílohy této směrnice.
- 27 V této souvislosti vyplývá z části B bodu 6 přílohy autorizační směrnice, že mezi podmínky, které mohou být spojeny s právy na užívání rádiových frekvencí, patří poplatky za taková práva v souladu s článkem 13 této směrnice.
- 28 V projednávaném případě neplyne z předkládacích rozhodnutí, že by poplatek dotčený ve věcech v původním řízení patřil mezi podmínky a zvláštní povinnosti, jejichž taxativní výčet je uveden v příloze autorizační směrnice a které jsou spojeny s obecným oprávněním nebo s právy na užívání rádiových frekvencí podle článku 6 autorizační směrnice. Tento článek tedy není ve věcech dotčených v původním řízení relevantní.
- 29 K otázce, zda tomu, aby pro dotyčné podniky byl stanoven takový poplatek, jako je poplatek dotčený ve věcech v původním řízení, brání článek 13 autorizační směrnice, je třeba připomenout, že Soudní dvůr již dříve rozhodl, že autorizační směrnice stanoví nejenom pravidla týkající se řízení o udělení obecných oprávnění nebo práv na užívání rádiových frekvencí nebo čísel a obsahu uvedených oprávnění, ale rovněž pravidla týkající se povahy či rozsahu peněžních poplatků souvisejících s uvedenými řízeními, které členské státy mohou ukládat podnikům v odvětví služeb elektronických komunikací (rozsudek Vodafone Malta a Mobisile Communications, C-71/12, EU:C:2013:431, bod 20 a citovaná judikatura).
- 30 Podle ustálené judikatury tak členské státy nemohou v rámci autorizační směrnice uložit jiné poplatky za zajišťování sítí a poskytování služeb elektronických komunikací než ty, které tato směrnice stanoví (viz rozsudek Vodafone España a France Telecom España, EU:C:2012:446, bod 28, a citovaná judikatura).
- 31 K článku 13 autorizační směrnice je nutné podotknout, že tento článek se týká pravidel ukládání poplatků za práva na užívání rádiových frekvencí nebo čísel nebo za práva na instalování zařízení na veřejném nebo soukromém majetku, přes něj nebo pod ním (v tomto smyslu viz rozsudek Vodafone Malta a Mobisile Communications, EU:C:2013:431, bod 19).
- 32 Podle tohoto článku autorizační směrnice mohou členské státy za práva na užívání rádiových frekvencí nebo čísel a za práva na instalování zařízení stanovit poplatek, jehož cílem je zajištění optimálního využití tohoto zdroje (v tomto smyslu viz rozsudek Belgacom a další, C-375/11, EU:C:2013:185, bod 42 a citovaná judikatura).
- 33 Výrazy „zařízení“ a „instalování“ použité v článku 13 odkazují na fyzickou infrastrukturu, která umožňuje zajišťování sítí a poskytování služeb elektronických komunikací, a na její fyzické umístění na dotčeném veřejném nebo soukromém majetku (v tomto smyslu viz rozsudek Vodafone España a France Telecom España, EU:C:2012:446, bod 32).
- 34 Článek 13 autorizační směrnice se však nevztahuje na všechny poplatky stanovené pro infrastrukturu umožňující zajišťování sítí a poskytování služeb elektronických komunikací.
- 35 Autorizační směrnice se totiž podle svého čl. 1 odst. 2 vztahuje na oprávnění pro zajišťování sítí a poskytování služeb elektronických komunikací a její článek 13 se týká jen poplatků za práva na užívání rádiových frekvencí nebo čísel a za práva na instalování zařízení na veřejném nebo soukromém majetku, přes něj nebo pod ním tak, aby odrazily potřebu zajistit optimální využití těchto zdrojů.

- 36 V projednávaném případě přitom z předkládacích rozhodnutí plyne, že k poplatku dotčenému ve věcech v původním řízení je povinna mimo jiné každá právnická osoba belgického nebo cizího práva, která má na území provincie Antverpy jednu nebo více provozoven využívaných touto právnickou osobou nebo vyhrazených k jejímu užívání, a to bez ohledu na povahu provozovny i na činnost osob povinných k tomuto poplatku. Výše poplatku závisí na výměře plochy, kterou dané provozovny zabírají. Osobami povinnými k poplatku tak nejsou jen operátoři zajišťující síť a poskytující služby elektronických komunikací nebo operátoři, kteří jsou držiteli práv uvedených v článku 13 autorizační směrnice.
- 37 Z uvedeného plyne, že skutečnost, která zakládá povinnost k poplatku dotčenému ve věcech v původním řízení, nespojuje s udělováním práv na užívání rádiových frekvencí nebo práv na instalování zařízení ve smyslu článku 13 autorizační směrnice. Takový poplatek tudíž nepředstavuje poplatek ve smyslu citovaného článku této směrnice, a nespadá tedy do její působnosti.
- 38 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na položenou otázku odpovědět, že články 6 a 13 autorizační směrnice musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby operátoři zajišťující síť a poskytující služby elektronických komunikací byli z důvodu, že podpěry, sloupy nebo antény mobilních radiokomunikačních systémů nezbytné pro jejich činnost jsou umístěny na veřejném nebo soukromém majetku, osobami povinnými odvádět obecný poplatek z provozoven.

K nákladům řízení

- 39 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Články 6 a 13 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/20/ES ze dne 7. března 2002 o oprávnění pro síť a služby elektronických komunikací (autorizační směrnice), musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání tomu, aby operátoři zajišťující síť a poskytující služby elektronických komunikací byli z důvodu, že podpěry, sloupy nebo antény mobilních radiokomunikačních systémů nezbytné pro jejich činnost jsou umístěny na veřejném nebo soukromém majetku, osobami povinnými odvádět obecný poplatek z provozoven.

Podpisy.